

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan rahoitusvakuusvälineelle annettavista valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Euroopan rahoitusvakuusvälineelle annettavista valtiontakauksista annettua lakia muutettavaksi. Esityksen mukaan laissa tarkoitettuja valtiontakauksia voitaisiin antaa myös sellaiselle Euroopan rahoitusvakuusvälineen varainhankinnalle, joka tehdään talouden sopeutusohjelman pi-

dennykseen sisältyvän rahoitustuen maksamista varten. Päätös sopeutusohjelman pidentymisestä olisi tehtävä ennen sopeutusohjelman päättymistä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2015.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Euroopan rahoitusvakuusväline (englanniksi *European Financial Stability Facility*, EFSF), jäljempänä *ERVV*, on euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden 7 päivänä kesäkuuta 2010 perustama Luxemburgin lain mukainen osakeyhtiö, jonka tehtävänä on myöntää euroalueeseen kuuluvalla valtiolle rahoitustukea. Euroalueeseen kuuluvat valtiot takaavat *ERVV*:n varainhankinnan. *ERVV*:n perustettiin väliaikaiseksi rahoitusvakuusvälineeksi. Sen kautta ei ole voitu kesäkuun 2013 jälkeen myöntää uutta rahoitustukea.

Euroalueeseen kuuluvat valtiot ja *ERVV* sopivat 7 päivänä kesäkuuta 2010 Euroopan rahoitusvakuusvälineen toimintaa koskevasta puitesopimuksesta. Puitesopimuksessa sovittiin menettelyistä, joita noudatetaan, jos jokin euroalueeseen kuuluva valtio pyytää rahoitustukea, *ERVV*:n varainhankinnasta sekä menettelyistä, joita noudatetaan euroalueeseen kuuluvien valtioiden myöntäessä takauksia *ERVV*:n varainhankinnalle.

Eduskunta hyväksyi *ERVV*-puitesopimuksen 1 päivänä heinäkuuta 2010

ja valtioneuvosto 8 päivänä heinäkuuta 2010. Puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (669/2010) tuli voimaan 16 päivänä elokuuta 2010. Eduskunta hyväksyi *ERVV*-puitesopimuksen muutoksen 28 päivänä syyskuuta 2011 ja valtioneuvosto 29 päivänä syyskuuta 2011. Puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (1059/2011) tuli voimaan 21 päivänä lokakuuta 2011.

ERVV:lle myönnettävistä valtiontakauksista säädetään Euroopan rahoitusvakuusvälineelle annettavista valtiontakauksista annetussa laissa (668/2010), jäljempänä *ERVV-takauslaki*. Lain 5 §:n 2 momentin mukaan valtiontakauksia voidaan myöntää ennen 8 päivää toukokuuta 2013 päätetyissä talouden sopeutusohjelmissä sovitun rahoitustuen maksamista varten. Säännöksen tarkoittamia sopeutusohjelmia ovat marraskuussa 2010 hyväksytty Irlannin sopeutusohjelma, toukokuussa 2011 hyväksytty Portugalin sopeutusohjelma ja helmikuussa 2012 hyväksytty Kreikan toinen sopeutusohjelma. Annettavat valtiontakaukset voivat perustua joko ennen

säännöksessä mainittua ajankohtaa päätettyihin rahoitustuen ehtoihin tai sen jälkeen tehtäviin rahoitustukien ehtojen tarkistuksiin. Säännöksen nojalla ei ole mahdollista antaa valtiontakauksia, jotka koskisivat uutta rahoitustukea tai mainituissa sopeutusohjelmissa sovitun rahoitustuen lisäämistä.

Euroalueen jäsenvaltiot käsittelivät marras-joulukuussa 2014 Kreikan toisen sopeutusohjelman viidettä väliarviota ja sopeutusohjelman jatkoa. Euroryhmä totesi 8 päivänä joulukuuta 2014, että Kreikan toisen sopeutusohjelman viidettä väliarviota ei ole mahdollista teknisesti saattaa päätökseen siten, että väliarvioon sisältyvä noin 1,8 miljardin euron lainaerä voitaisiin maksaa vuoden 2014 loppuun mennessä, jolloin sopeutusohjelma päättyy. Euroryhmä sopi, että sopeutusohjelman voimassaoloaikaa pidennetään kahdella kuukaudella, jos Kreikka pidennystä pyytää. Näin voidaan varmistua siitä, että Kreikka toteuttaa sopeutusohjelman edellyttämät uudistukset ja muut toimet. Sopeutusohjelman pidennys mahdollistaa sen, että väliarvio voidaan hyväksyä ja viimeinen lainaerä maksaa Kreikalle vuonna 2015. Tällainen pidennys mahdollistaa uudistusohjelman ehdollisuuden seurannan jatkamisen. Se antaa myös aikaa luoda selkeä toimintastrategia sille, miten Kreikka palaa kestäväällä tavalla velkajärjestelmälleen seuraavien 6–24 kuukauden aikana.

Kreikan toisen sopeutusohjelman päättymisestä ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä annettiin eduskunnalle valtioneuvoston selvitys 3 päivänä marraskuuta 2014 (E 137/2014 vp), jota täydennettiin 5 päivänä joulukuuta 2014 annetulla jatkoselvityksellä. Eduskunnan suuri valiokunta hyväksyi selvityksissä esitetyn valtioneuvoston toimintalinjan (suuren valiokunnan kannanotto SuVX 102/2014 vp ja pöytäkirja 52/2014 vp, 17 §).

Kreikan toisen sopeutusohjelman pidennys ei merkitse päätöstä uudesta talouden sopeutusohjelmasta, vaan kyse on edelleen helmikuussa 2012 päätetystä sopeutusohjelmasta, jonka voimassaoloaikaa vain pidennetään. Nykyisen lain 5 §:n 2 momentissa mahdollisuus antaa valtiontakauksia on rajattu koskemaan ERVV:n varainhankintaa, joka tehdään ennen 8 päivää toukokuuta 2013 päättyissä talouden sopeutusohjelmissa sovitun

rahoitustuen maksamista varten. Vaikka Kreikan sopeutusohjelman pidennyksessä on asiallisesti kyse säännöksen soveltamisalaan kuuluvasta tilanteesta, säännös on sen sanamuoto ja säännöstä koskeneen hallituksen esityksen (HE 46/2013 vp) perustelut huomioon ottaen tältä osin tulkinnanvarainen. Ottaen huomioon ERVV:n varainhankintaa koskevien valtiontakausten taloudellinen merkitys ei ole asianmukaista, että valtioneuvoston oikeus antaa valtiontakauksia ERVV:n varainhankinnalle perustuu tulkinnanvaraiselle säännökselle. Tämän tulkinnanvaraisuuden poistamiseksi ERVV-takauslain 5 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtiontakauksia voidaan antaa myös jo aikaisemmin päätetyn talouden sopeutusohjelman pidennyksen perusteella. Edellytyksenä on lisäksi, että pidennyksestä päätetään ennen sopeutusohjelman alkuperäistä päättymisajankohtaa.

Säännöksen nojalla ei edelleenkään ole mahdollista antaa valtiontakauksia, jotka koskisivat uutta rahoitustukea ERVV:stä tai sopeutusohjelmaan sisältyvän rahoitustuen lisäämistä. Säännös koski ainoastaan Kreikan toisen sopeutusohjelman loppuunsaattamista.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia tai vaikutuksia valtion talousarvioon.

Lainmuutos varmistaa sen, että voimassa olevan lain mukainen mahdollisuus antaa kesäkuun 2013 jälkeen ERVV:n varainhankinnan tulevista koron muutoksista tai Kreikalle, Portugalille ja Irlannille maksettujen rahoitustukien ehtoihin tehtävistä muutoksista johtuvat välttämättömät valtiontakaukset koskevat koko ERVV:n varainhankintaa. Mahdolliset uudet takaukset lisäävät Suomen taustavastuita.

ERVV:stä on maksettu rahoitustukea Irlannille, Portugalille ja Kreikalle. Irlannin talouden sopeutusohjelma päättyi vuoden 2013 lopussa ja Portugalin sopeutusohjelma toukokuussa 2014.

ERVV:n helmikuussa 2012 hyväksytyyn varainhankintaohjelman 241 miljardin euron

määrästä oli syyskuun 2014 lopussa käytössä noin 195 miljardia euroa Kreikan, Irlannin ja Portugalin sopeutusohjelmien rahoitusta varten. Suomen laskennallinen takausosuus käytössä olevasta määrästä oli toteutuneen koron ja ylitakausosuuden mukaan noin 6,66 miljardia euroa. Suomen kokonaistakausvastuu 65 prosentin ylitakauksineen ERVV:n varainhankinnasta on noin 8,35 miljardia euroa, jos jäljellä olevan 46 miljardin euron varainhankinnan keskilaina-ajaksi oletetaan viisi vuotta ja koroksi kolme prosenttia.

Kreikan rahoitusvakausrahastoon (englanniksi *Hellenic Financial Stability Fund*, jäljempänä *HFSF*) on osana sopeutusohjelmaa maksettu ERVV:stä varoja kreikkalaispankkien pääomitusta varten. Varat on maksettu ERVV:n velkikirjoina. Euroopan keskuspankin syksyllä 2014 tekemät sen valvontaan marraskuussa 2014 siirtyneiden pankkien kattavat tasearviot ja stressitestit osoittivat, ettei kyseisiä varoja tarvitse käyttää näiden pankkien pääomittamiseen. Kreikan keskuspankki suoritti samanaikaisesti kansalliseen valvontaan jäävien pienempien pankkien tasearviot ja stressitestit. Kaikki pankit eivät läpäisseet tätä kansallista arviota. Tehtyjen tasearvioiden perusteella HFSF:ssä olevista varoista jää käyttämättä arviolta enintään noin 8—11 miljardia euroa. Varoja voi sopeutusohjelman nykyisten ehtojen mukaan käyttää vain pankkien tervehdyttämis- ja vakuustoiimiin. Kreikan talouden sopeutusohjelmaan sisältyvän viimeisen väliarvion hyväksyminen ja siihen liittyvän lainaerän maksaminen mahdollistavat HFSF:n käyttämättä jäävien varojen määrään perustuvan luottolimitin myöntämisen Euroopan vakauskansainmekanismista. Tämä pienentäisi Suomen takausvastuuta laskennallisesti noin 293—399 miljoonalla eurolla. Toisaalta luottolimitti lisäisi Suomen laskennallista vastuuta Euroopan vakauskansainmekanismissa noin 143—195 miljoonaa euroa. Jos Kreikan toisen sopeutusohjelman voimassaoloaikaa ei pidennettäisi ja se päättyisi 31 päivänä joulukuuta 2014, HFSF:n käyttämättä jäävät varat palautettaisiin ERVV:lle. Lisäksi viimeistä lainaerää ei maksettaisi Kreikalle. Tämä pienentäisi Suomen takausvastuuta laskennallisesti noin 465 miljoonaa euroa. Varojen palautus

ei kuitenkaan pienentäisi ERVV:n varainhankintaohjelman enimmäismäärää.

Esityksellä ei ole vaikutuksia Suomen Kreikka-vakuusjärjestelyyn.

Kreikka kärsi vuosina 2009—2013 syvästä lamasta, jonka aikana maan bruttokansantuote aleni noin 25 prosenttia ja työttömyys nousi lähes 30 prosenttiin. Kreikan talous on kuluneen vuoden aikana alkanut toipua lamasta. Talouden kasvuennusteen vuosille 2015—2016 ovat myönteisiä ja julkinen talous on tasapainottumassa. Sijoittajat eivät kuitenkaan vielä luota talousuudistuksien jatkumiseen maassa ilman sopeutusohjelmaan liittyvää ehdollisuutta. Sopeutusohjelman pidentäminen sen hallitun loppuunsaattamisen varmistamiseksi edesauttaisi luottamuksen rakentamista ja edistäisi Kreikan kestävästä paluuta velkakirjamarkkinoille.

Sopeutusohjelman pidentäminen parantaa edellytyksiä sille, että Kansainvälinen valuuttarahasto jatkaa omaa rahoitustukiohjelmaansa vuoteen 2016 saakka. Valuuttarahaston ohjelmasta on maksamatta noin 16 miljardia euroa.

Kreikan valtion luottoluokitus ei vielä mahdollista sitä, että Kreikan valtion velkikirjoilla olisi vakuuskelpoisuus Euroopan keskuspankin rahapoliittisissa operaatioissa. Sopeutusohjelman tekninen pidentäminen takaa, että Kreikan valtion joukkovelkakirjojen sekä Kreikan valtion takaamien pankkien ja yritysten joukkovelkakirjojen vakuuskelpoisuus Euroopan keskuspankin rahapoliittisten operaatioiden yhteydessä säilyy. Myös näiden tekijöiden voidaan arvioida parantavan Kreikan valtion edellytyksiä palata velkakirjamarkkinoille kestäväällä tavalla seuraavan 6—24 kuukauden aikana.

Kreikan sopeutusohjelman saattamisen päätökseen hallitusti voidaan arvioida vahvistavan euroalueen rahoitusvakautta, joka on hitaan talouskasvun vuoksi edelleen altis tartuntariskeille. Tästä näkökulmasta sopeutusohjelman pidentäminen on Suomen kannalta pidettävä perusteltuna.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi ti-lassa, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tam-mikuuta 2015.

5 Suhde perustuslakiin ja säättä-misjärjestys

Perustuslain 82 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto voidaan antaa eduskunnan suostumuksen nojalla. Ilmaisun "eduskunnan suostumus" sisältää suostumuksen antamisen paitsi eduskunnan päätöksellä myös laki-muodossa. Perustuslakia koskeneen hallituk-sen esityksen (HE 1/1998 vp) perusteluiden mukaan lakimuotoa käytetään lähinnä annetaessa yleisvaltuuksia tietynlaisten takausten ja takuiden myöntämiseen. Eduskunnan eril-istä suostumuspäätöstä tarvitaan sellaisiin takauspäätöksiin, joista ei ole säännöksiä eri-tyislaeissa, jolloin eduskunnan suostumus koskee yksittäistä tilannetta eikä sisällä yleisvaltuuksia. Laista tai eduskunnan suos-

tumuksesta tulee ilmetä takausten ja takuiden enimmäismäärä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut ERVV-takauslain suhdetta perustus-lakiin ja todennut, että siitä käy riittävällä ta-valla ilmi takausten enimmäismäärä ja siihen liittyvät liitännäiserät (PeVL 3/2012 vp). Pe-rustuslakivaliokunta on myös korostanut Euroopan rahoitusvakauteen liittyviä riskejä ja vastuita arvioitaessa eduskunnan vaikutus-mahdollisuuksien turvaamista vastuiden li-säämistä koskevassa päätöksenteossa (PeVL 49/2010 vp, PeVL 5/2011 vp, PeVP 18/2012 vp, 4 §).

Ehdotetulla muutoksella ei lisätä Suomen taloudellisia vastuita, eikä muuteta ERVV:n toimintaan liittyvää päätöksentekoa miltään osin.

Edellä olevan perusteella lakiehdotus voi-taisiin hallituksen käsityksen mukaan käsitel-lä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan edus-kunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtiontakauksista annetun lain (668/2010) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 481/2013, seuraavasti:

5 §

Tämän lain nojalla voidaan antaa valtiontakauksia sellaiselle Euroopan rahoitusvakausvälineen varainhankinnalle, joka tehdään:

1) ennen 8 päivää toukokuuta 2013 pääte-tyissä talouden sopeutusohjelmissa sovitun rahoitustuen maksamista varten; tai

2) sellaiseen 1 kohdassa tarkoitetun talou-
den sopeutusohjelman pidennykseen sisälty-
vän rahoitustuen maksamista varten, josta on
päätetty ennen ohjelman päättymistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta
20 .

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Laki**Euroopan rahoitusvakaussäilytykselle annettavista valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan rahoitusvakaussäilytykselle annettavista valtiontakauksista annetun lain (668/2010) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 481/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Tämän lain nojalla voidaan antaa valtiontakauksia sellaiselle Euroopan rahoitusvakaussäilytyksen varainhankinnalle, joka tehdään ennen 8 päivää toukokuuta 2013 päätetyissä talouden sopeutusohjelmissä sovitun rahoitustuen maksamista varten.

Tämän lain nojalla voidaan antaa valtiontakauksia sellaiselle Euroopan rahoitusvakaussäilytyksen varainhankinnalle, joka tehdään:

1) ennen 8 päivää toukokuuta 2013 päätetyissä talouden sopeutusohjelmissä sovitun rahoitustuen maksamista varten; tai

2) sellaiseen 1 kohdassa tarkoitetun talouden sopeutusohjelman pidennykseen sisältyvän rahoitustuen maksamista varten, josta on päätetty ennen ohjelman päättymistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .